

mérséklettel jártunk el, s érintetlen hagytuk a hitfelek ezeket jogkörét, méltán elvárhattuk volna a főpapságtól, hogy viszont respectálni fogja az immár többé nem felekezeti állam jogkörét és szorítkozni fog arra, hogy azon tervezett polgári házasságnak egyházi érvénytelenségét nyilvánítsa, vagy ha úgy tetszik, kárhoztassa el. Ez azon álláspont, melyet a clerus a legkatholikusabb államokban elfoglalt, mint Franciaország, Belgium, sőt Olaszország is. És ha hazánk papsága ezen álláspontot foglalta volna el, egyuttal politikailag ildomosan járt volna el.

De midőn felhasználta azon közjogi állást, melyet még azon időben nyert, midőn Magyarország felekezeti állam volt, midőn felhasználta azon közjogi állást, hogy a népképviselő ismételt akarat nyilvánítását meghiusítsa, akkor azt hiszem, méltán hátrithatom a morális felelősségnek súlyát a katolicus főpapságra. Mert hiszen parlamentáris kormányzat mellett, ha a népképviselőnek többsége által tettett volna el ily fontos javaslat, akkor nemcsak a felelősség sulya, de egyuttal a kormányzás terhe is az oppozitóra szállott volna. De minthogy bibor-noki cabinetalakítást képzelnem nem lehet, azt hiszem, a morális felelősség sulyát kell azon biboros urakra hártanom. Hiszen nem hátrithatom ezt azon idegen indigenákra, kik a felelősség érzetével nem bírnak, mert ha csak érzékük lett volna ez iránt, bizonyosan nem jöttek volna ide szavazatuk gyakorlása végett.

De uraim, megtörtént a mi történt, és immár most a jövőről van szó, és teljes objektivitással áttérek a miniszterelnök ur indítványára, mely a jövőben követendő politikára vonatkozik. Igaz, hogy a miniszterelnök ur által benyújtott indítvány nem foglal határozott állást a kérdés mikénti megoldása iránt, de határozottan fenntartja a kérdés megoldásának aktualitását. És ez elég. Elég az arra, hogy mindenki állást foglalhasson a jövő választásoknál a fenforgó kérdéssel szemben. A kik a politikában ideálok után törekednek, azok az általánosan kötelező polgári házasság mellett fognak nyilatkozni, erre fogják választóikat kapacitálni. Tehetik ezt úgy a kormánypart, mint az ellenzék részéről. A különbség csak az lesz, hogy valószínűleg azok, akik a kormány parton lesznek utólag kénytelenek lesznek a kérdésben is úgy mint sok másban a viszonyokkal megalkudni.

A ki pedig a viszonyokkal nem akar számolni, tiszteltemélő consequentiával ugyan, de csak meddő politikát követhet. Hiszen Deák Ferencz is azon epochalis beszédében az általánosan kötelező polgári házasságot nem állította oda, mint absolut követelményt, hanem taglalva az egyház és állam közti viszonyt, a kötelező polgári házasságot, mint a legkövetesebb intézményt jelezte, a mely szerinte nálunk is fokozatosan érhető el. Ezt mondja a miniszterelnök ur is. Addig, míg véleményről van szó, tehát véleménykülönbség nincs közöttük. En azonban, midőn a kérdés coneret megoldásáról van szó, mint törvényhozó, mindig a megoldást tartom szem előtt, és ezért sem a multkor nem fogadtam el Irányi javaslatát, sem pedig ezen alkalommal nem fogom szavazatommal támogatni, mert az általánosan kötelező polgári házasság szükségét nem látom be mindaddig, míg az általa elérendő cél elérhető a nélkül is, vagyis az egyházi házasságkötések fentartásával.

Hiszen a kötelező polgári házasságnak lényege épen úgy nem áll a polgári hatóságok alaki functiójában, mint az egyházi házasságkötés lényege nem áll a papi megalásában. *A kérdés lényege az, hogy az állam egységesen szabályozza a házassági jogot és tekintet nélkül a felekezetre, csak emberi és polgári jogokat ismerjen el.* Nincs két állam, a melyben egyforma házassági jog léteznék, még ott sem, a hol az általános kötelező polgári házasság van behozva.

Egykoron Angliában és Franciaországban szigoruan el volt tiltva az egyházi házasságkötés, de ma nincs eltiltva, sőt ritka kivétel képez, hogy az egyházi kötés ne kövessse a polgári házasságot. Olaszországban az egyházi kötés nemcsak hogy megelőzheti, de rendszeren megelőzi a polgári házasságot. Poroszországban a felsőház háromszor vetette vissza a polgári házasságra vonatkozó törvényjavaslatot, nem háromszor egymásután, mint most nálunk kétszer egymásután, hanem három törvényhozási cycluson keresztül vetette vissza, míg végre az ottani culturharc tetőpontján Bismarcknak az elért óriási politikai sikere után, sikerült az általános kötelező polgári házasságot is kivinni.

En tehát nyiltan bevallom, hogy ebben az országban is megalkudni akarok a viszonyokkal. Elérhetőnek vélem a czélt a kötelező polgári házasság behozatala nélkül is, elérhetőnek vélem azon példátlan vallási türelmeségnél fogva, a mely ezen országnak valóságos történelmi fejlődésén alapul. *En elégségesnek tartom, ha ott, hol az egyházi házasságkötés hitfelekezeti akadályokba ütközik az állam ne legyen arra kárhoztatva, hogy a felekezeteknek végrehajthó közege legyen, hanem módot és jogvédelmet nyújtson a család alapítására irányuló emberi és polgári jogok érvényesítésére.*

En azokon kívül az általános kötelező polgári házasság ellen még csak egy okot kívánok felhozni, s ez

pénzügyi természetű. En akkor, midőn ez országban az egyházaknak legnagyobb része gazdag dotatival bír, az általános kötelező polgári házasságnak költségeivel nem akarom terhelni az államot. En ugyan nem hiszem, hogy a polgári házasság kötését a pénzügyminiszter, mint polgári ügyet illeték szabása alá vonná, de annyi bizonyos, hogy úgy, mint az egész világon azzal taksák fizetése lesz egybekötve, ha csak nem akarnak odáig menni, hogy az egyházi házasságkötést eltiltsák, vagy a papi stólat eltöröljék, mert különben az általános kötelező polgári házasság behozatalával kétszeres terhet rónak a népre.

Ismerem azon ellenvetést, hogy az általános kötelező polgári házasság behozatala nélkül mindig fenn fog maradni egy bizonyos különbség házasság és házasság közt, azonban méltóztassék megengedni ezen különbség fenn fog állani mindenkor, még a kötelező polgári házasság behozatalával is, mert mindig az az eset fog fennállni, hogy egyikéhez hozzájárul az egyház a maga elismerésével és áldásával, a másikhoz pedig nem.

A ki teljes egyenlőséget akarja elérni, annak odáig kell menni, a meddig a radicalismus ösvényén mentek azok, akik eltiltották az egyházi házasságkötést.

En nem akarok odáig menni, en tehát azon érvnek sulyát nem ismerem el.

Mindezeknél fogva röviden körvonalozva álláspontomat hozzájárulok a miniszterelnök ur indítványához. A mely szabad kezet biztosít a megoldás iránt és nem provocalja a culturharcot, mint talán az ellenzék szeretné.

Elfogadom a miniszterelnök ur indítványát és pedig annak egységes egészében. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A nagyenyedi dalkör dalestélye.

Azt hiszem, mert azt tapasztaltam, hogy az estélyen megjelent összes közönséggel szólok, midőn azt állítom, hogy a folyó hó 2-án lefolyt dalestélyen a szív és kedély nem mindennapi élvezetben nyert régen élvezett, üdítő táplálékot.

A dalkör szabatosan és érzéssel előadott dalai majd magasztos honszerelmet, majd édes, szivig ható érzelmeket lehettek, majd a kedély vidám derűjét varázsolták az arcokra. Osztatlan tetszés és elismerés volt a jutalom, melynek jókora nagyrésze a dalkör fíradhatatlan és aldozatra kész — s a mi fő, minden anyagi jutalom nélkül tanító karnagyát: Zaida Jánost illeti.

Mit szólunk az estély műsorának többi részéről? Azt a tetszés és elismerést, melyben a közönség Krizmanits Vilmosné könyekig megindító érzelműséggel előadott szavaltatát részesíté, ugy sem tudnók leírni. — Az ifj. dr. Nagy Albert és Fehér Poldi által Varga József zongorakísérete mellett Variatíók (A. Fahrbach-tól) és a „Natumé“ a szó teljes értelmében elandallították az élvező közönséget.

Az előadást követő táncvizsgálat minden tekintetben méltó folytatása volt az estélynek, azzal a különbséggel, hogy ezt az összes tánczedvelő közönség adta elő az igazi, erőltetés nélküli kedélyesség teljes harmóniájával és tüzevel. A hangulat meg volt, kedves következménye nem maradhatott el, — s ha mégis akadt itt-ott egy-egy gixer, az főleg a fiatal balgyakornokok köllőleg nem idomított lábának róható fel, kik még nem állanak a „sikk“-es mozdulatokhoz szokott tánczosnók követelményeinek színvonalán; no meg aztán a bálveteránok is néha szélsőségekbe esptak, midőn saját kedélyi belmivoltukat tulieztaló tüzzel és hévvel élvezték a tánc muzsájának ádományait.

Mindezt könnyen érthetővé teszi a már elmondottakon kívül a jelen volt hölgyek névsora: özv. dr. Donogány Jakabné, Domokos Pálné, Krizmanits Vilmosné, dr. Kovács Ödönne, özv. Lengyel Károlyné, Lőte Lajosné, dr. Magyarai Károlyné, Pöschelné, Rákosi Bálintné, Rapacs Romeoné, Sebestyén Sándorné, Török Bertalané, Váró Ferenczné, — Finna Giza, Gáspár Jolán, Hegedüs Katinka, Lugosy Anna, Sikorszki Matild, Navatil Jozefine és Vilma, Szél Jolán, Török Róza, Vajna Janka, Varró Róza, Zalányi Irma és Roza (Obrázsa) stb.

Vajha mindazokat felsorolhattuk volna, a kiknek megjelenésére biztosan számítottunk. Minthogy azonban e szerencsében nem részesülhettünk, ezutánra az illetőnek melegebb pártfogásába ajánljuk magunkat.

Két kézzel ragadjuk meg az alkalmat, hogy azt, a mi eddig sohasem juthatott eszünkbe: a jó zene iránti elismerésünket kifejezzük. Felette biztat a remény, hogy Fehér Poldi alaposan kiirtja belőlünk az eddigi rossz véleményyt s nem engedi, hogy ezután, ha az enyedi zenekar jól játszik, azt kérdezzék: „honnan hozták a zenekart?“ — Ohajjünk, hogy ezután csak akkor tegyen a közönség ilyen kérdést, ha történetesen rossz zene lesz.

A mi tehát az estély szellemi részét illeti, annak teljességéből alig-alig hiányzott valami; — az anyagi is csak futotta valahogy, de még sem áll arányban a szellemivel, melyre két akkora közönség is ráfért volna.

Egy érdeklődő.

(Vége következik.)

LEVELEZÉS.

Abrudbánya, 1884. febr. 2.

A polgári olvasó és társalgó egyesület saját helyiségében, mint minden évben, ugy ez évben is a „Jókai“ című könyvtára javára zártkörű táncvizsgálat rendezett, mely ugy anyagilag, valamint szellemileg ez évadba adott táncvizsgálatok között a legfényesebben sikerült; mert a bevételből mi 100 forintot meghalad, levonva a költségeket egy 50--60 forint tiszta jövedelem maradt a könyvtár javára.

Ezen alkalommal a vidékről is több közönséget láttunk együtt, a mi mindenesetre a már több éve óta fennálló polgári olvasó- és társalgó-egyesület életrevalóságának és üdvös működésének lehet tulajdonítani.

A kép, melyet az egyesület táncvizsgálma nyújtott, friss és üde volt, mint egy virágos kert a tavasz harmatos reggelén, félig nyílt kelyhek, viruló bimbók, öreg és ifju mamák voltak és tömött koszorúja a serdülő leányoknak, egyszóval sokat kéne írnom a mindnyájunk emlékébe maradt tánczestély harmonikus befolyásáról; de erre talán tollam gyenge s a helyett megírom a t. szerkesztő ur engedelmével, a tánczestélyen jelen volt bimbók névsorát. Fiban Margit, Fiban Jolán, Szederjesi Ilona, Szilágyi Etelka, Árkosi Irma, Árkosi Erzsébet, Árkosi Giza, Szabó Mari, Szabó Lujza, Szöcs Ilka, Miski Vári Anna, Miski Mál, Miski Juli, Siró Róza, Siró Margit, Siró Zsuzsa, Kövári Tina, Schöder Giza, ifj. Ürmösi Kati, Schidló Vilma, Kreszácis Juli, Bonyhai Berta, Ineze Vilma, Olajos Mál stb.

Végül mi a buzgó rendezőseget illeti, nem tehetjük hogy róluk dícséret nélkül meg ne emlékezzünk, mert rég ideje, hogy ily csinnal díszített táncztermet nem láttunk, különben, hol Székely István és Szöcs Albert urak buzgó fáradozása nem késik, s hol ifjaink tett erős akaratára összpontosul, ott a siker biztos.

L.

M. Igen, 1884. február 6.

Nyilvános számadás.

A magyarigeni temetkezési egyesület jelen hó 2-án táncvizsgálatot rendezett; mely alkalommal eladott 57 drb családjegy á 1 frt = 57 frt, 34 drb. személyjegy á 50 kr = 17 frt, felülfizetésekbe bejött 29 frt 20 kr. Összes bevétel 103 frt 30 kr. Kiadás tett 27 frt 20 kr-ért, tehát tiszta jövedelem volt 76 frt.

Felülfizettek: nsgs Lukács László orsz. képviselő ur 10 frt, tek. dr. Mohay Sándor ur 5 frt, nsgs Köblös Miklós szolgabíró ur 1 frt, tek. Baranyai László borbándi birtokos ur 1 frt, Deutsch Ignác ur Sárdról 1 frt, Kovács Anna urnő Gyulafehérvárról 1 frt, Borsos István, Koperdák József, Tyukodi Lajos, Szöke Mihály, Varró Ferencz, Blumeier Mihály, Szöcs Albert, Bálint Anna, Nagy Antal, Moldován Tódor Magyar-Igenből; Henter Lajos, Kormos Janos Sárdról, Bedőházi Béla Czelnáról, Kis Ferencz Benedekből, Vinczi János, Kozma Pál, Nusbaum Adolf Gyulafehérvárról, ifj. Baranyai István Borbándról, Matusek Nándor Abrudbányáról 50—50 kr, Valter Ferencz Tövisről 30 kr, Botos Dénes és Vajda István Sárdról 20—20 kr-ért.

Fogadják a nemes szivű felülfizetők, pártfogók az egyesület hálás köszönetét.)*

A rendező bizottság nevében

Kiss Elek.
egyl. elnök.

Alvincz, 1884. február hó 6-án.

Az alvinczi olvasó-egyesület f. évi január 13-án tartott közgyűlésén elhatározta a farsangon pénztára javára egy táncvizsgálat megtartását ugyasazon hó 26-án. A bizottságot meg is választá, de egy oly körülmény adta elő magát, melynek következtében a bizottság a táncvizsgálati napot későbbre halasztá. Folyó hó 3-án több tag rendkívüli közgyűlés tartását kéri, mely folyó hó 4-én meg is tartott, a mikor kimondatott, hogy a táncvizsgálaton folyó hó 16-án tartassék meg. Bizottsági elnöknek megválasztott Kendeffy Lajos, — tagokul: Batta Bertalan, Glück Számi, Czövek Róbert, Péterffy Árpád, Kovácsy Bálint, Örs Zoltán; pénztárnoknak Verszár Rezső egyleti pénztárnok; ellenőrnek Székely Lehel egyl. titkár és gazda

Ezen bizottság folyó hó 5-én tartá első ülését, a mikor is egyleti elnök Teleky József tiszteletbeli elnöknek, Glück Számi alelnöknek, Czövek Róbert jegyzőnek s Székely Lehel rendes bizottsági tagokul is megválasztottak.

Bálhelyül Deák György egyleti tag lakhelyisége fogadtatott el, ki azt a legnagyobb szíveséggel ajánlá fel.

Bementi díj személyenkint 1 frt, családonkint 2 frt. Most még annyit, hogy lesz bálanya, lesz füzörtáncz, — lesznek külön tánczrendek. Szóval csinos leend. A bizottság a vendégek elszállásolásáról gondoskodni fog.

Bővebb ismertetést szívesen fogadunk.

Szerk.

mint
tarth
nincs

A

rek
met
felem
soma

gedi
teljes
egyu
mely
ságon
keltet

valóó
ügyel

rencs
kifoly
résbe
fejze

szám
Fehé
kább
mely

hazaf
szíve
mara

fessor
Barát
asztal
kitűnő
dag t
vanju
politik
tűntet
és sz

segítő
13-án

kavie
Károl
kat.

sunk
Józse

javas

valóó
rálha
a nag
rende
egyle
A ret
tábori
már
Lukác
e vig

intézk
kivüli
lettel
ter 5
2. A
ügyéb
februá

2-án t

A mint látható lesz, régóta nem volt oly mulatság, mint a minőnek ez mutatkozik. Deficitől az egylet nem tarthat, mivel azt, ha bekövetkeznék — a mire azonban nincs remény — a bizottság fogja hordozni.

r. I.

A „Közérdek“ tek. szerkesztőségének Nagy-Enyeden.

Bees lapjának folyó évi 1. számában „Vegyes hírek“ rovatában Krassó-Szörénymegyébe lett áthelyezésemet közölni, — egyuttal itteni szerény munkálkodásom felemelése mellett tölem búcsút venni és inneni távozásomat szíves jókívánságával kísérni méltóztatott.

Most a midőn távozásom ideje beérkezett, megengedi a tekintetes szerkesztőség, hogy szíves bucsuzását teljes szívemből viszonzozzam, jókívánságát megköszönvén, egyuttal azon megpróbáltatásaimnak adhasak kifejezést, melyet rideg feladatom teljesítése körül kifejtett munkásságom és abban követett irányom jóindulatú megbirálása keltett bennem.

Ha valamely pálya tövises pályának nevezhető, ez valóban a királyi adófelügyelők pályája.

Ha tehát valamely pályán vigasztalás, jókívánság és támogatás van szükség, ez nem más, mint az adófelügyelők pályája.

És mégis! ki fosztatik meg leginkább ezen támasztól? Kétszeresen jól esik tehát, ha egyikünk oly szerencsés azon higgadt és ügyünk közelebb ösmertetéséből kifolyó részrehajlatlan ítélet alá esvén, oly szíves elismerésben részesül, mint a hogy fenn emlitett rovatában kifejezni méltóztatott.

Ezzel és a „Gyulafehérvári Közlöny“ folyó évi 2-ik számában hoztam intézett szívélyes „Istenhozzáddal“ Alsó-Fehérmegye közönsége maga magát becsülte meg leginkább, és azon nemes gondolkodásról tett bizonyosságot, melylyel e téren vajmi ritkán találkozunk.

Legyen Isten áldása önökkel, és adja az ég, hogy hazafiúi készségüknek minél könnyebben eleget tehessenek.

Magamat pedig becses emlékekben ajánlva, kérem szíves barátságukat számomra a távolban is megőrizni, maradván a tekintetes szerkesztőségnek

N.-Enyeden, 1884. febr. 5-én

szíves barátja,
Návráti György,
m. kir. adófelügyelő.

VEGYES HIREK.

— **Dr. Kovács Ödön** Bethlen-főtanodai rector professor folyó hó 4-én 40-ik születés napját ünnepelte. — Barátainak, őszinte tisztelőinek szép számát hívta meg asztalához estélyre, mely alkalommal ép ugy lekötözött kitünő vendégszeretettel, mint felvidított elméssége gazdag tárházának kifogyhatatlan kincseivel. Szívünkben kívánjuk, hogy a derék író, kitünő tanár, az egyházi és politikai közélet jeles férfját, s tegyük hozzá, mert a kitüntetésekkel is méltán jogot szerzett arra; jeles borászt és szőlős gazdát a Mindenható sokáig éltesse.

— **Gyűlések.** Ma, 10-én délelőtt 10 órakor a kiegészítő bizottság közgyűlése a városház nagyteremében; 13-án a közigazgatási bizottság gyűlése.

— **A megyénken átvonuló államutazó szállítandó kavicsera** folyó hó 4-én történt árlejtés alkalmával Bányai Károly és Glück Rudolf tették a legkedvezőbb ajánlatokat, melyek felett a ministerium fog határozni.

— **Hymen.** Wint Alajos helybeli derék polgártársunk kedves leányát K a t á t. f. hó 9-én eljegyezte Babos József nagyszabemű óraüzlet tulajdonos.

— **Az ipartörvény módosításáról** szóló törvényjavaslat a képviselőházhoz beterjesztetett. Ismertetni fogjuk

— **Farsang.** Mig a Bethlen-főtanodai ifjúságnak valóban szépen sikerült tegnapi báljáról bővebben referálhatunk, — meg kell említenünk, hogy folyó hó 16-án a nagyenyedi iparos ifjúság zártkörű tarisznyás bált rendez az óvodában. — Gyula-Fehérvárt a „koresolya egylet“ tartja f. hó 19-én, előre láthatólag fényes bálját. A rendezőség szerencsés volt Kindermann Antal cs. kir. tábornok kedves nejét nyerni meg lady patronesse-ül, mi már magában is a siker teljes biztosítékát szolgálhat. Lukács Béla országos képviselő szintén le fog rándulni e vigalomra.

— **Meghívás.** Idei 611—1884. szám alatti hivatalos intézkedés folytán február hó 11-én délutáni 3 órakor rendkívüli közgyűlés tartatik, melyre czimed hivatalos tisztelettel meghívatik. — **Tárgysor.** 1. Közlekedési miniszter 6 nmlga leirata az első erdélyi vasut tárgyában. — 2. A főispáni leirat tárgyalása a várbeli német közönség ügyében. Gyula-Fehérvár szab. kir. város tanácsától 1884. február hó 7-én. **Novák Ferencz,** polgármester.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A folyó hó 2-án tartott „dalköri“ estélyen az összes bevétel 97 frt

26 krra rugott, ezzel szemben a kiadás 76 frt 42 krt tett; a tiszta jövedelem tehát 20 frt 84 kr. — Felülfizettek: ml. Miksa Miklós 20 kr, Vágó Ferencz 80 kr, Rácz Farkas 1 frt 60 kr, Herepei Károly tanár 20 kr, Krismanits Vilmos 80 kr, ifj. Kis Károly 20 kr, Munkácsi Zsigmond 60 kr, Szilágyi György 20 kr, x.— 20 kr, X. 20 kr, N. N. 10 kr, Badó Károly 1 frt, A. B. 20 kr, Kacziány Oszkár 20 kr, Angyal József 60, Kun József 60 kr, Kanebé Ferencz 60 kr, Valaki 20 krt és Kis K. kórházi gondnok 76 kr. — A szíves felülfizetők fogadják az egylet hálás köszönetét. — **Bartha Zsigmond,** egyleti pénztárnok.

— **Egy esontváz darabjait találták fel a város erdejében** folyó hó 7-én. Hét év előtt egy embert találtak egy fára fölkapasztva, de már csak váza maradt. Eltemették, de most az erdő vadjai kiásták a maradványokat, melyeket a rendőrség biztosabb helyre fog helyeztetni.

— **Nyilvános számadás.** A f. hó 2-án Asszony-népén az ottani elemi iskola könyvtára javára megtartott táncestély összes bevétele tett 42 frt 10 krt; kiadás volt 25 frt 90 kr, maradt tiszta jövedelem 16 frt 20 kr, mely összeg az asszony-népi állami elemi iskola könyvtára a alapja javára iskolai gondnok t. Frits Vilmos urnak átadott. — Felülfizettek Frits Vilmos s. szolgabíró 1 frt, Farkas Miklós körjegyző 1 frt, Monostori Károly körjegyző 1 frt, Nagy András 2 frt, Járai Béla 1 frt 50 kr, Járai Árpád 50 kr, Kereső Sándor 1 frt, Tóth Lajos 50 kr, Zsustyák Róbert 1 frt, Császár Gyula 20 kr, Balog János 30 kr, Bitai Ödön 50 kr és Neamez János 60 kr. — Fogadják a nemes keblű felülfizető urak hálás köszönetüket. — Asszony-népén 1884. febr. 3. A rendező bizottság.

— **Ókori börtök.** Már a régi indiaiaknál lehet, — mint a legújabb kutatások kiderítették — rákadni a börze némi nyomaira. A kamatlábot legalább bizonyosan ismerték s üzletlétükben alkalmazták. Manu ősrégi törvénykönyve szerint a papok 2%, a katonák 3%-ot fizettek havonként. (Ez tisztesség uszora volt.) Ha az indiai adós nem akarta megfizetni tartozását, hitelezője azzal fenyegette, hogy felakasztja magát a kapujában (az adós házában.) Ennek aztán lett hatása; mert ez tisztátalanná tett volna a házat. Bezzeg mai napság nem igen ajánlanók a hitelezőnek ezt a „modus procedendi“-t.

— **Egy élet mentő esendőr.** Mezei, verespataki esendőr őrsvezető január hó 8-án este Remetéről Mogosra ment egy szökevény fölkeresésére. A Kristesty nevű hegyen levő keskeny ösvényen menve, a fényes holdvilágnál, lent a hófuvatagban fekvő nőt talált, a hidegtől annyira megdermedve, hogy lélekzete már megszűnt. — A derék esendőr nagy bajjal leereszkedett a mélységbe, derék szíjait a nő hóna alá fűzte, egy hosszú kampos rudat vágott, s azzal az ösvényre húzta fel a nőt. Ott ¼ óráig hóval és egy posztó zacskóval addig dörzsölte, míg orra vére s majd lélekzete megindult. — A derék esendőr ekkor segítségért nézett szét, de a kemény hidegben, a pusztai tájon sem embert, sem lakházat közelben nem látott. Végre 4—500 lépés távolban felfedezett egy üres kis pásztor kalibát, hová nagy erőfeszítéssel elhurezolta az alélt nőt, de miután a nagy hideget tovább kiállani nem bírta, fa pedig közelben nem volt, kénytelen volt a kis kalibát felgyújtani. Az alatt, míg a esendőr életmentési kísérleteit folytatta, a tűz lángjait két ember észrevette, oda jöttek s a nőben felismerték ponori Horga Anna l. Jakob, férjezett mogosi Krisztea Juannát, öt gyermek anyját. Mezei az egyik embert segítségért küldötte, a másikkal pedig folytatta a dörzsölést. Ejjel 11 óra tájban meg is érkezett a nő férje jóval, pokróccsal, bundával, melyekbe a nő begöngyölve lakására szállították. Ott a nőt egy nagy kád hideg vízbe tétette s 3 óráig tartó folytonos mosás és dörzsölés után ágyba fektette, hol reggel felé meg is szólalt s ekkor egy kevés forralt tejet adott. Ekkor tudta meg, hogy a nő az oláhok karácsonyját szülőinél töltötte, hol az édes pálinkából s a borból annyit ivott, hogy gajdos fővel indult haza, de a hó által befújta keskeny ösvényről lesikamlott s különben is gyarló öltözetben levén, — az erős hidegben teljesen elpusztult volna, ha a derék esendőr, valóban kitüntetésre méltó buzgalommal és szakértelmével őt az életnek s így gyermekeinek vissza nem adja.

— **Rendőri krónika.** (Lopások.) 1. Egy jeles védügyvéd bizonyára beszámíthatóság alá nem eső mániának tüntette volna fel o. herepei Panfilie tettet, ki felhasználva Gábor Juon esendes álmát, belopódzott házában és ott összeszedve felesége bundáját, eszímait, ingeit s megtoldva mindezt két véka búzával; szerencsésen elis emelte volna zsákmányát, ha az éjjeli őr, ritka példány a maga nemében: Lobonez Vaszilie, észre nem veszi. A legtöbb éjjeli őr csak magát szokta őrizni a — virrasztástól, — de ezek közül nevezett oly kivételt képez, hogy a nevét „uj-ságba kiirni“, méltó kitüntetés reá nézve. De a község bíró Filipenescu Vaszilie is tudta mi a teendője. Rögton a vádoltjának termett, kikutatta a lopott tárgyakat, a szerencsésen „maniakust“ pedig szolgabíróhoz kísértette. — 2. In t r a g á l d i Gyanka Juontól egy 7 éves, veresszőrű paripa lopatott el. Tettes — ismeretlen. — 3. Preszákaik Niku Stefan és Vaszilie l. Nikolae Vaszilie „társas üzlete“

jobb geschäft hiányában „csöstörökbuza szállítást“ alapított oly sikerrel, hogy a múlt évben háromszor könnyítették meg Miku Spiridion kassát. De midőn ezen rendes foglal kozástölelterve azon gyanuba jöttek, hogy a malé mellé még szalonát is szállították volna, kérdőre vonattak, de amíg a „gyanu“ ellen erősen protestáltak, addig a tengeri üzletet — bizonyosan jövedelmi adó alapjául — töredelmesen bevallották. — (Sulyos testi sértés.) A pálinka káros hatását hiába prédikálják, pedig hogy mily szomorú eredményei vannak, keservesen tapasztalta Fira Salvina, abrudfalvi özvegyasszony. Szolgája Berindej Indrej fát hozott az erdőből; asszonya behívta, pálinkát adott neki, mi oly jól ízlett a finak, hogy még egy fél literrel hozatott. Az asszonynak feltűnt a dolog, investigálta: honnan van szolgájának pénze, ki a szemrehányásokon felbőszülve felkapta fejszóját s az egyik vágással asszonya jobb keze fejét zúzta szét, a másikkal pedig hátára mért egy nagy ütést. — Mire a segély kiáltásokra a szomszédság összefutott, a nőt vérben fekvő találták. Dr. Nagy Károly Abrudbánya érdemes orvosa, a sebesültet bekötözte, kijelentve, hogy a nő jobb kezével kereset képtelenné fog válni.

— **Mezőgazdaságunk általános fejlődése** az újabb időben elhódítja a termelés és forgalom ama tényezőit is, melyek tekintetében eddig meglehetősen az idegen befolyás gyámsága alatt állottunk. Ily örvendetes fejlődést mutat a mezőgazdaságilag főfontosságú vetőmagtermelés és magkereskedés is, a mennyiben a hazánkban termelt gazdasági magvakból, statisztikai adatok tanúsága szerint, már meglehetősen kivételünk van; holott még csak néhány évvel ezelőtt tetemes import utján adóztunk a külföld haladottabb államainak; tehát e részben is sikerült: termelő-sünkét az idegen — semmi tekintetben sem előnyös — befolyástól függetleníteni. Mezőgazdaságunk integráló része: a magtermelés és üzlet helyzetének ezen kétségtelenül kedvező változást mondhatjuk, egyenesen azoknak köszönhetjük, kik a kellő szakértelemmel és fáradsággal törekvéssel szentelték tehetségüket és munkájukat a gazdaságilag oly végtelenül fontos magkereskedésnek; ezek között első sorban kell elismernünk ama kiváló szolgálatokat, melyekkel az évek során át vas-következetességgel és szívós kitartással előre törekvő Mauthner Ödön bndapesti-magkereskedő czég, gazdaságunk ez irányú fejlődését előmozdította. — A fentebb érintett kedvező alakulását viszonyainknak, főleg a gazdasági magvak fejlődő kivételét, mely egyértelmű a termelés és értékesítésével, tehát a gazdálkodás nagyobb hasznaival, jórésben ezen előnyösen ismert s a gazdálkodás közbecsülésében részvételű czég lakadatlanságának köszönhetjük és részünkről mindazonoknak, kik e czég működését és eljárását megismerni kívánják, melegen ajánljuk, hogy annak most megjelent gazdag tartalmú gazdasági-, konyhakerti- és virágmag-főárjegyzékét — mely kívánatra, a czég által (Budapest Koronaherezeg-utca 18. sz.) bárkinek készséggel megküldetik — figyelmükben részesítsék és a czég által a mezőgazdaságnak általánosan tett hasznos szolgálatukat maguknak is biztosítani törekedjenek.

— **Uj zeneművek.** Mener és Schleinung zeneműkereskedésében Szegeden megjelent: „Polonaise brillante“ Moor Manótlól hegedűre és zongorára. Ára 2 frt. — „Bauernball“ polka mazur zongorára. Ifj. Farbach Fülöpötől. Op. 179. Tábarszky és Parsch kiadása. Ára 75 kr.

— **Piaczi árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. február hó 7-ről. Heoliter tisztabuza 7 frt. Rozs 4 frt 75 kr. Elegybuza 5 frt 75 kr. Törökbuza 4 frt 40 kr. Zab 3 frt 25 kr. 100 klgm szena 5 frt. 1 klgm marhahus 44 kr. 1 klgm disznóhús 48 kr.

KÖZGAZDASÁG.

— **A karók rothadásának megakadályozása** végett a számos többé-kavésbbé czél szerű szerez kivül legtöbb esetben a kátránnyal való bekenést és a fölületes szenesítést alkalmazzák. Hogy e két mód nem vezet mindig a megfelelő és óhajtott eredményhez, onnan van, mert nem mind a két szert alkalmazzák egyszerre, hanem vagy az egyiket vagy a másikat. — Ha azonban a karókat oly magasságig szenesítjük, hogy ne csak a földben levő, hanem a föld fölött levő részük is szenes legyen egy darabig s a szenesített részt, e kihülés előtt annyi forró fakátránnyal áztatjuk, hogy többet a szenesített rész be nem vesz, a fa rendkívüli tartósságot nyer. A faeczet és az illó oly gyorsan kipárolog illetőleg elillan a kátrányból, hogy a faszén lyukaicsaiban csak kemény gyanta marad, mely a szénrel a fát a rothadás ellen sokáig megvédi.

— **A szesz italoknak mesterséges „öregbítése.“** Nyugat-India és Közép-Amerika rumkereskedői, újabb időben nagyban praktizálnak egy eljárást azon czélból, hogy czikkeik „öregségét“ mesterségesen növeljék és állítólag sok szesz- és pálinka, de még bor is ezen eljárásnak köszöni értékét. Már régen török a fejüket az

amerikaiak, hogy miként lehetne az időt, a mi tudvaleg pénz, mesterségesen pótolni és valami uton megszerezni a szesz italoknak azon értékes sajátosságukat, melyeket most csak hosszú idő hoz meg. Megpróbálták a borokat és különféle szesz italokat ozonizálni, melegíteni, centrifugális gépekkel keverni, villamosítani stb., de mindez nem hozta meg az óhajtott eredményt. Végre aztán megtudták, hogy a négerék úgy jévitják Jamaicában a rumot, hogy a napfényen öntöztetik egyik edényből a másikba. Ezt ragadták meg az illetők és külön készülékeket is szerveztettek, melyek segítségével két, a napnak kitett, üveglap közt folytatják át a szesz folyadékot „öregítés” végett. Állítólag ezen eljárás által 75%-kal javulnak a szesz italok és azt tapasztalták, hogy minden égalj alatt különösen a reggeli napfény behatásának kitett borok javulnak. (M. F.)

A szamóca termelés haszna. Azok közt, a kik a nemesebb fajta szamócazák termesztésével foglalkoztak, nem igen fogunk találkozni olyanokkal, a kik a miatt panaszkodnának, hogy fáradságuk hiábavaló volt. mert a kertészetnek talán egy ága sem jövedelmez aránylag annyit, mint a szamóca termesztés. Az élelmes amerikaiak, kiktől gazdáink és kertészeink még sokat tanulhatnak, óriási összegeket szednek be nemesített szamócaért, melyet újabb időben nagy területeken termesztnek; hasonlóképen az angolok is. London körül mintegy 30 kilométernyi területen évenként több, mint egy negyedmillió kiló szamócazát termesztnek. Nálunk ez a jövedelmi forrás még mindig alig részesül figyelemben, pedig a szamóca

oly gyümölcs, melyet postán és vasuton messzre fekvő nagy városokba is el lehet szállítani, a hol vagy czukrázónál, vagy pedig konzervgyártóknál igen jól lehet értékesíthetni. A kis házi kertekben, melyeket ugy a városban, mint falun legtöbb esetben csak luxuskertekül használnak, melyek semmit sem jövedelmeznek, nagyon könnyen elérne 3-400 plánta, melyek a mellett, hogy a kertek díszére válnának, szép jövedelmet is hajtának. A szamóca termesztés jövedelmezése mellett álljon itt a következő példa: Egy németországi gazda négy ár földjén burgonyát, másik 4 áron szamócazát termesztett. A burgonya az első évben az akkor uralkodott burgonya betegség miatt alig hajtott neki néhány forintot; ellenben az egy métermázsza szamócazért, melyet akkor eladhatott 36 frtot vett be. A rákövetkező nyáron burgonya termése igen jól sikerült és akkor ebből 21 frt jövedelme volt, szamóca 1 1/2 métermázsza termelt a 4 áron s ez 50 forintot hajtott zsebébe. A szamóca termesztésnek még az az előnye is van, hogy az egyszer elültetett plánták 5-6 évig bőven termenek, a nélkül, hogy minden évben újakat kellene elültetni, míg ellenben bármely más növényt minden tavasszal újból el kell vetni vagy ültetni. Természetes, hogy az eredmény a szamócazánál is leginkább a fajok helyes megválasztásától függ.

A bokréta kötéshez. A ki virágokkal foglalkozik s az azokon észlelhető változásokat figyelemmel kíséri, tapasztalta, hogy a lombostól levágott vagy leszakított virág sokkal gyorsabban hervad ugyanazon külső behatások mellett, mint olyan, melyet lomb nélkül, tehát

igen rövid szárral metszettek le a töről. Ez állítás igazságáról bárki igen könnyen meggyőződhetik. Ha például az Ipomea purpureát lombostól szakítjuk le s engedjük át a hervadásnak, de melléje egy pár nagyon rövid szárral levágott Ipomea purpureát helyezünk, ez utóbbi sokkal tovább tartja meg üdeségét, mint a lombos száru. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy a lomb levelek a táplálkozásukhoz szükséges nedvet az adott viszonyok közt nem a földből, s általában nem alulról, hanem a virágból szívják magukba. Oly körülmény ez, mely a bokréta kötésénél lényeges szerepet játszik. Újabb időben különösen tányérazú bokréta kötésénél igen rövid száru virágokat szoktak használni. A mondottak szerint kétségtelen, hogy az ily, majdnem teljesen száratlan virágokból kötött bokréta sokkal tovább tartja meg üdeségét, mint ha hosszú száru, lomblevelű virágokból kötött volna. A bokréta megrendelői téves véleményben lévén e tekintetben, rendszeren jól lelkére kötik a kertészeknek, hogy a virágot ne messe le rövid szárra, hanem jó hosszú és lombos száru virágokból kösse meg a bokréta. hogy sokáig maradjon. Igaz, hogy az ily bokréta is sokáig megtartja üdeségét, de csak úgy, ha a hosszú szárukat vízben tartjuk, mi a másiknál szükségtelen.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:
Dr. MAGYARI KÁROLY.
TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.
KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 467.—1884.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Nagy-Enyed város közönsége a nagy-enyedi határon a Végherzsa és Gerepen alatti egy tagban fekvő 127 cat. hold területű mezőgazdasági birtokát, valamint 7 drb kisebb birtoktestet — elsőt 9, utóbbiakat 6 egymás után következő évre **folyo évi február 15-én d. e. 10 órakor** a városház ülésstermében szóbeli- és zárt írásbeli ajánlatok elfogadásával tartandó árverésen haszonbérbe adja.

A részletes bérleti feltételek a városházánál a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

A városi tanácsból.

Nagy-Enyed 1884. febr. 6-án.

Kovács Gyula,
polgármester.

Van szerencsém egész tisztelettel arról értesíteni, hogy a helyben Oberth József czég alatt sok év óta fennálló

gyógyszertár

haszonbérleti ideje letelvé, azt mint az Oberth örökösök megbízottja — s egyszersmind családtag — kezelés végett átvettem.

Kellő szakismeret, megfelelő tőke, valamint egyenes összeköttetésem a legelőkelőbb gyárak- és e nemű üzletekkel, lehetővé teszik a n. é. közönség becses igényeit, szakmám keretébe illő, minden czikkeben — u. m. **gyógy- és illatszerek, párisi és bécsi stb. pipere különlegességekben** — a legjutányosabban kielégíteni.

Kérem a fenti czég iránt eddig tanusított szives bizalmával jövőre is megajándékozni, s biztosítom, hogy azt **lelkismeretes pontosság, szigorú felügyelet, kész és gyors szolgálat** által igazolandom.

Teljes tisztelettel:

Czerbes Frigyes,
okleveles gyógyszerész.

2-3

Könyvnyomda

Wokál János

könyvárus és nyomdász Nagy-Enyeden.

Ajánlja a most, egészen újonnan berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT,

mely egy egész új nagy **gyorssajtóval** és a hozzá megkívántató betűkkel van ellátva. Elvállal mindennemű és nyelvű **könyvek**, bármiféle **rovatos ivék, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, név- és meghívó jegyek, tánczrendek, gyógyszerári jelzetek, barom-utlevelek, vásár-czédulák, hirdetmények**, bármily nagyságu **falragaszok**, — szóval minden e szakmába vágó munkák izléses kiállítását.

Különösen a **kir. közjegyzők, megyei s városi hatóságok és a községi előljáróságok**, valamint **takarékpénztárak** figyelmét bátor vagyok arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors elkészítésére s a legolcsóbb arszámításra különös súlyt fektetek. — **A községi bíróságok** részére szükséges nyomtatványokból raktárt tartok s azokból kis mennyiségben **koncz számra** is jutányos áron szolgállok. — Nemkülönben ajánlom

kölcsön-könyvtáramat,

mely áll **3200** magyar és német könyvből. A beállítás mindennap megtörténhetik. A részvénydíj nagyon csekély. Vidéki olvasók előnyben részesülnek. Végül ajánlom jól berendezett

KÖNYVKÖTÉSZETEMET

melyben mindennemű könyvkötői munkák, egyszerű, valamint arany metszésű könyvek, új diszmunkák felvállaltatnak, jutányos áron és gyorsan elkészítetnek. Bővebb tájékozás végett megjegyezni kívánom, hogy a Pollák-féle nyomda nem létezik.

Kölcsön-könyvtár

Nyomatott Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

KÖNYV- és ZENEMŰKERESKEDÉS

KÖNYVKÖTÉSZET

kik a
vénye
rosok
lékben
emelté
terén
tások.
s legu
a mul
mutatt
Magya
hallatt
kében
tak ol
tartása
tésére
kivánt
A
egysze
nem a
hanem
A
kedvez
rosok
magya
szágha
lódott
lényeg
kozó t
helyzet
lyet az
Egyáta
hiszi, l
dosítás
fokozni